

Khơi dậy khát vọng làm chủ khoa học - công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số trong giới trẻ. Ảnh: ST.

KHOA HỌC, CÔNG NGHỆ VÀ ĐỘI NGŨ TRÍ THỨC: ĐỘNG LỰC TĂNG TRƯỞNG MỚI SAU ĐẠI HỘI XIV

“

Nghị quyết Đại hội XIV xác định khoa học - công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số là động lực chính của mô hình tăng trưởng mới. Theo TSKH. Phan Xuân Dũng, Chủ tịch Liên hiệp các Hội Khoa học và Kỹ thuật Việt Nam, để hiện thực hóa mục tiêu này, cần đẩy nhanh thể chế hóa, đổi mới mạnh mẽ cơ chế quản lý và giảm tối đa thủ tục hành chính nhằm giải phóng năng lực sáng tạo của đội ngũ trí thức.

”

Trong giai đoạn mới, đội ngũ trí thức có vai trò, vị trí quan trọng hơn bao giờ hết để khoa học - công nghệ trở thành động lực chính cho phát triển. Ảnh: ST.

Đã xác định rõ hơn Đại hội XIV. Mô hình tăng trưởng theo hướng phát triển nhanh, bền vững và nâng cao năng lực cạnh tranh Theo ông, đâu là các giải pháp chiến lược để khoa học - công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số thực sự chuyển hóa thành năng suất, chất lượng tăng trưởng và năng lực cạnh tranh?

TSKH. Phan Xuân Dũng: Văn kiện Đại hội XIV nhấn mạnh mô hình tăng trưởng mới với yêu cầu tăng trưởng nhanh nhưng phải bền vững. Đây là kết tinh của quá trình chuẩn bị công phu, thể hiện khát vọng phát triển đất nước nhanh, bền vững để hiện thực hóa các mục tiêu vào dịp 100 năm thành lập Đảng và 100 năm thành lập nước. Đảng ta đã xác định phải dựa vào khoa học và công nghệ. Đó là mục tiêu, là giải pháp lớn tổng thể. Nhưng để làm được việc ấy, chúng ta phải có những giải pháp cụ thể.

Để có giải pháp cụ thể, trong giai đoạn vừa qua Đảng đã đưa ra bốn trụ cột lớn để thực hiện các mong muốn của đất nước. Đó là Nghị quyết 68-NQ/TW ngày 4/5/2025 của Bộ Chính trị về phát triển kinh tế tư nhân, Nghị quyết 57-NQ/TW ngày 22/12/2024 của Bộ Chính trị về đột phá phát triển khoa học - công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số quốc gia, Nghị quyết 66-NQ/TW ngày 30/4/2025 của Bộ Chính trị về đổi mới công tác xây dựng và thi hành pháp luật đáp ứng yêu cầu phát triển đất nước trong kỷ nguyên mới, Nghị quyết 59-NQ/TW ngày 24/01/2025 của Bộ Chính trị về hội nhập quốc tế trong tình hình mới. Sau khi các trụ cột này ra đời, Quốc hội, Chính phủ đã ban hành hệ thống văn bản quy phạm pháp luật. Chính phủ dựa trên các văn bản quy phạm pháp luật và đặc biệt là Hiến pháp, đã cụ thể hóa bằng các văn bản dưới luật để các tổ chức, cá nhân và toàn xã hội thực hiện.

Tôi rất mừng là dưới sự chỉ đạo sát sao của Bộ Chính trị, Ban Bí thư, các giải pháp thời gian vừa rồi đưa ra rất cụ thể. Nhưng yêu cầu rất cao đặt ra là tất cả các cấp, các ngành và đến từng cán bộ, đảng viên, đặc biệt là trong đội ngũ trí thức, phải thực hiện nghiêm túc. Là một Đại biểu Quốc hội bốn khóa liên tiếp và là Ủy viên Trung ương nhiều khóa, tôi thấy các chủ trương lớn của Đảng đã được cụ thể hóa trong Hiến pháp, luật, cơ chế, chính sách và các chương trình hành động mà Chính phủ đề ra.

Sau Đại hội XIV, khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo được xác định là động lực chính của mô hình tăng trưởng mới. Theo ông, trong bối cảnh đất nước bước vào giai đoạn phát triển bứt phá, tăng tốc, vai trò của đội ngũ trí thức cần được đặt ở vị trí như thế nào trong chiến lược phát triển quốc gia?

TSKH. Phan Xuân Dũng: Đại hội XIV là một dấu mốc quan trọng khi xác lập rõ định hướng phát triển

mới của đất nước theo hướng nhanh, bền vững và ở tốc độ cao hơn nhiều so với giai đoạn trước. Điều đó có nghĩa là Việt Nam phải đạt tốc độ tăng trưởng ít nhất hai con số. Muốn làm được điều ấy, Đảng ta đã xác định phát triển đất nước phải dựa vào khoa học và công nghệ. Và khoa học - công nghệ, theo chỉ đạo mới của Đảng là đi cùng với chuyển đổi số và đổi mới sáng tạo, phải trở thành động lực chính của phát triển.

Trên thực tế, hơn 40 năm qua trong công cuộc đổi mới, mỗi một kết quả thắng lợi của Cách mạng Việt Nam đều gắn liền với những đóng góp của khoa học, công nghệ. Những thành tựu đó gắn liền với vai trò của khoa học, công nghệ và đội ngũ trí thức.

Như vậy, trong giai đoạn mới, đội ngũ trí thức lại càng có vai trò, vị trí càng quan trọng hơn bao giờ hết để khoa học, công nghệ trở thành động lực chính cho phát triển. Động lực này tạo nền tảng để đạt tăng trưởng cao và bền vững.

Theo TSKH. Phan Xuân Dũng, các nhiệm vụ đưa ra phải xuất phát từ thực tiễn, không nên chỉ bắt nguồn từ đề xuất chủ quan của nhà khoa học. Ảnh: ST.

Thực tế cho thấy, từ chủ trương đến việc tổ chức thực hiện còn có độ trễ nhất định. Cơ chế đặt hàng về đề tài nghiên cứu còn nặng về hành chính, chưa xuất phát từ nhu cầu thực tiễn của thị trường và doanh nghiệp. Nhiều nhà khoa học cho rằng, thủ tục đánh giá, nghiệm thu đề tài còn chiếm quá nhiều thời gian, làm phân tán nguồn lực cho nghiên cứu. Theo ông, cần thay đổi cơ chế quản lý khoa học, công nghệ theo hướng nào để thực sự giải phóng năng lực sáng tạo của đội ngũ trí thức?

TSKH. Phan Xuân Dũng: Đây là câu hỏi không phải bây giờ mới xuất hiện, mà đã xuất hiện từ rất nhiều năm, nói về vấn đề đặt hàng của các cơ quan nhà nước đối với đội ngũ trí thức, các tổ chức khoa học, công nghệ; về gắn kết giữa kết quả nghiên cứu với thực tiễn sản xuất; về thủ tục đánh giá các công trình, nhiệm vụ, đề tài khoa học, công nghệ chiếm rất nhiều thời gian của cán bộ nghiên cứu, làm phân tán nguồn lực cho công tác nghiên cứu.

Trong giai đoạn vừa qua, đặc biệt khi triển khai các chủ trương lớn, việc đổi mới cơ chế đã được triển khai rất cụ thể. Trước hết, phải nói tới Nghị quyết 57-NQ/TW ngày 22/12/2024 của Bộ Chính trị là một Nghị quyết thể hiện cách tiếp cận mới cả trong nội dung và phương thức tổ chức thực hiện. Nghị quyết không chỉ nêu quan điểm, mục tiêu, mà đưa ra giải pháp, trong đó có những con số cụ thể để Quốc hội, Chính phủ cụ thể hóa. Quan trọng hơn là việc tổ chức thực hiện được chỉ rõ theo cách làm mới. Đồng chí Tổng Bí thư Tô Lâm là Trưởng ban chỉ đạo thực hiện Nghị quyết, đồng thời chỉ đạo thành lập Ban chỉ đạo thực hiện Nghị quyết. Ban chỉ đạo này thường xuyên chỉ đạo sát sao để Quốc hội, Chính phủ, các bộ, ngành thực hiện.

Một điểm mới nữa là chỉ sau một tuần kể từ khi Nghị quyết được ban hành, Hội nghị quán triệt đã được tổ chức đối với đội ngũ trí thức, các nhà khoa học trong cả nước. Tôi thấy chưa bao giờ một Nghị quyết được quán triệt nhanh, khẩn trương như vậy. Sau đó, ngay từ đầu năm 2025, Quốc hội đã ban hành Nghị quyết số 193/2025/QH15 (19/02/2025) về thí điểm một số cơ chế, chính sách đặc biệt nhằm tạo đột phá phát triển khoa học - công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số quốc gia. Từ Nghị quyết quan trọng này, nhiều nội dung liên quan đã được đưa vào các bộ luật, các luật sửa đổi, xây dựng mới, hầu như các luật, dự án luật trong năm 2025 đều được sửa đổi theo hướng này.

Về đầu tư, nếu như trước năm 2024, hằng năm, Quốc hội duyệt 2% tổng chi ngân sách nhà nước

cho hoạt động khoa học - công nghệ thì năm 2025, Quốc hội đã đưa ra nội dung mới thực hiện Nghị quyết 57 là bố trí ít nhất 3% tổng chi ngân sách nhà nước cho phát triển khoa học - công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số quốc gia. Đây là con số rất lớn so với hằng năm chúng ta chỉ chi được khoảng 1%. Bên cạnh đó là yêu cầu huy động các nguồn lực trong xã hội đầu tư cho R&D đạt 2% GDP, trong đó hơn 60% từ xã hội.

Nhưng điều quan trọng trong tổ chức thực hiện là hệ thống luật pháp, giải pháp, chính sách đưa ra phải chuyển sang đánh giá hiệu quả là chính. Còn các thủ tục hành chính, giấy tờ phải giảm đến mức tối đa và trao quyền tự chủ cho nhà khoa học, tổ chức khoa học công nghệ thực hiện theo đúng quy định pháp luật. Trước kia, đánh giá nhiệm vụ khoa học công nghệ chủ yếu tập trung vào việc thực hiện đúng chi ngân sách, còn bây giờ phải tập trung chủ yếu vào kết quả thực hiện nhiệm vụ. Theo đó, các nhiệm vụ đưa ra không nên xuất phát đơn thuần từ ý tưởng chủ quan của nhà khoa học, mà phải bám sát yêu cầu thực tiễn và nhu cầu đặt hàng. Khi có đặt hàng thì nhà khoa học có đủ điều kiện để yêu cầu nguồn ngân sách cần đảm bảo, đồng thời phải đảm bảo hoàn thành nhiệm vụ.

Trong bối cảnh đất nước chuyển sang giai đoạn bứt phá, tăng tốc, ông muốn gửi gắm thông điệp gì về sứ mệnh và trách nhiệm của đội ngũ trí thức đối với phát triển nhanh, bền vững của Việt Nam trong kỷ nguyên mới?

TSKH. Phan Xuân Dũng: Cùng với toàn Đảng, toàn dân, đội ngũ trí thức rất tin tưởng với những giải pháp, chủ trương lớn mà Đảng và Nhà nước đã đề ra để đất nước phát triển bứt phá. Điều phấn khởi nhất là để đạt mục tiêu ấy, Đảng và Nhà nước khẳng định phát triển đất nước phải dựa vào khoa học, công nghệ. Mà dựa vào khoa học, công nghệ thì hơn ai hết, đặt lên vai đội ngũ trí thức một trách nhiệm lớn lao. Đội ngũ trí thức nhận thức được trách nhiệm, tin tưởng vào sự lãnh đạo của Đảng thì sẽ cống hiến hết mình. Trên nền tảng những gì đã cống hiến trong thời kỳ đổi mới, trong kháng chiến và cả trước đó, đội ngũ trí thức đã chứng minh là một đội ngũ có trí tuệ, giàu lòng yêu nước, cống hiến rất lớn cho Đảng, cho nhân dân, cho dân tộc. Thời kỳ mới với chính sách mới quyết liệt, chắc chắn sẽ có những cống hiến lớn hơn nữa. Tôi hoàn toàn tin tưởng đội ngũ trí thức sẽ đáp ứng mong muốn của Đảng, mong muốn của nhân dân trong thời kỳ sắp tới ✍

Bích Việt, Phạm Thịnh (thực hiện)